

szerint Izrael a legkevésbé népszerű ország Irán, az Egyesült Államok és Észak-Korea előtt. A negatív vélekedés nemcsak az arab országokban erős, de egyre inkább az Nyugaton vagy Kanadában is, Izraelnek a palesztinok elleni agressziója miatt.

Hét hosszú év telt el az al-Aksza mecsetnél kitört intifáda (2000. szeptember) és aközött, hogy végre tárgyalóasztalhoz ült egy nemzetközi bizottság Annapolisban (2007 novemberében), hogy az izraeli-palesztin békéről tárgyaljon. A megoldás határidejét Bush elnök mandátumának végében jelölték meg. Condoleezza Rice, külügyminiszter számos utat tett meg a közel-keleti térségben, hogy elősegítse a békekötést. Decemberben újabb konferencia ült össze, ezúttal Párizsban, hogy összesen mintegy 7 milliárd dollár segílyt ígérjen a palesztin gazdaságnak.

Mindkét fél azonban mélységes szkepticizmussal viseltetett a meg-egyezés irányában. A 8000 palesztin fogolyból pár százat engedtek szabadon. Számos barakk maradt a helyszínen, s a hadműveletek is folytatódtak, főleg Ciszjordániában. Sőt, észak-nyugat Jeruzsálemben újabb 750 izraeli lakást építettek, amelyeket Izraelhez csatolnak egyezmény keretében – ám a gyakorlatban soha nem írták le ezt az egyezményt. 6 százalék palesztin földterületről van ugyanis szó.

Az is probléma, hogy az Egyesült Államok nem eléggé szavahihe-tő partner a békekötésben. Elég Irakra utalni, máris kérdéses a méltányos békekötésben reménykedni. Arafat halála óta a Hamasz és Fatah elszánt rivalizálásba kezdett. Csak sokára, 2007. márciusára hoztak létre egy nemzeti egységkormányt. Június közepétől a Hamasz tüzet nyitott, és ellen-örzése alá vette a Gázai-övezetet. Azóta Gáza és Ciszjordánia geográfiai megosztottsága csak hozzájárult Mahmud Abbasz elnök hatalmának sem-mibevételehez.

Végül Gázát ellenséges entitásnak nyilvánította Izrael 2007 szeptem-berében, azóta tilos a területről exportálni, és csak a legszükségesebb cik-keket engedik be. Az elszegényedés óriási mértékű lett... A cél nyilván-való: forduljanak szembe ők a Hamasszal, és üzzék el ők a hatalomból. A valóságban azonban a palesztinok 64 százaléka még mindig helyénva-lónak tartja az Izrael elleni rakétatámadásokat, viszont az izraeliek nagy része is visszafoglalná Gázát a rakétakilövők megszüntetése céljából.

A legmegnyugtatóbb a kétoldalú tűzszünet lenne. Benjamin Ben Eli-ézer miniszter a Hamasz béketervét várja. A Hamasz viszont mindenféle harci cselekmény megszüntetését, valamint követeli Gáza újbóli megnyi-tását az izraeli, egyiptomi határon. Az izraeliek kénytelenek abban bízni, hogy Egyiptom sem óhajtja fölfegyverezni saját határán a Hamaszt. Ter-mészetesen a tűzszünet politikai kérdés is: Mahmud Abbasz elnök meg-erősítését kell hogy szolgálja.

Hatvan évvel megalakulása után, még mindig a legnagyobb kihívás Izrael számára a palesztinokkal való tartós béke megkötése. Ettől persze még az iszlamista Irán, vagy a Hezbollah nem hagyna föl zsidóellenes-ségével, de a palesztin táboron belül a Hamas befolyása mindenképpen csökkenne, ráadásul egy sor szomszédos arab ország is elismerné Izrael ál-lamot, ezzel teljesülne a Bejrúti Nyilatkozat vállalása (2002.). Ténylegesen is teljes politikai legitimitációt élvezne nemzetközi téren Izrael.

Kakasy Judit

India, 2007: a lehetőségek és csalódások éve

Ganguly, Sumit: India in 2007: A Year of Opportunities and Disappointments = Asian Survey, XLVIII. évf., 2008. január/február, 1. szám, 164-176. p.

A cikk szerzője Rabindranath Tagore Chair (Indian Cultures and Civiliza-tions), a politikatudományok professzora és kutatásvezető (Centre on American and Global Security, Indiana Egyetem, Bloomington, USA). Indiának, a 2007-ben meredeken felfelé ívelő gazdasági növekedés elle-nére, komoly politikai problémákkal kell szembenéznie. A koalícióban kormányzó újdélhi vezetés, úgy tűnik, képtelen határozott politikai dönté-seket hozni. Az ország 2007-ben ünnepségek sorozatával emlékezett meg függetlenségének 60. évfordulójáról, és noha a diadalittas közhangulat ért-hető, kevés komoly politikai és szociális elemző csatlakozott a felhőtlen optimizmushoz. A vállalati ágazat folyamatosan prosperál, sőt nemzetkö-zileg is megnövelte befolyását, és az üzemanyagárak drámai emelkedése ellenére, 2007 második és harmadik negyedében az indiai gazdaság, amely a szükséges üzemanyag-mennyiség impozáns 70 százalékát importból biz-tosítja, 9,7, illetve 9,4 százalékkal növekedett. Ennek ellenére a gazdasági növekedés és a társadalmi igazságosság viszonyára, a kaszt-alapú meg-erősítő törekvésekre, a kisebbségek helyzetére, a kül- és biztonságpolitika megoldatlan problémáira sok politikus, szakértő és akadémikus figyelmeztet folyamatosan.

Gazdasági növekedés és társadalmi igazságosság

Ahogy India egyre szorosabban integrálódik a világgazdaságba, a gaz-dasági fellendülés és a társadalmi méltányosság viszonya mind sürge-tőbb kérdéssé válik. A növekvő gazdasági egyenlőtlenségekre a két indiai

kommunista párt mellett sok baloldali elemző és értelmiségi hívja fel a figyelmet, hangsúlyozva, hogy a gazdaság szárnyalása ellenére az 1,1 milliárdos lakosság közel 26 százaléka még mindig a hivatalos szegénységi küszöb alatt él.

Indiában, bár sok kelet-ázsiai államhoz képest még mindig alacsony az arányuk, fellendültek a működőtőke-beruházások is az elmúlt időszakban. A működőtőke-beruházások, a gazdasági növekedés és a társadalmi méltányosság közötti feszültségeket legjobban az újabb különleges gazdasági övezetek (Special Economic Zones, SEZs) létrehozása körül zajló viták szemléltetik. A különleges gazdasági övezetek létrehozásának célja, hogy a kedvező adózási és egyéb feltételek révén külföldi működőtőke-beruházásokat vonzzon a régióba, fellendítve ezáltal az exportot, és segítve a helyi gazdaság fejlődését. Ironikus módon a különleges gazdasági övezetokről szóló viták januárban érték el tetőpontjukat, éppen amikor a kommunisták vezette nyugat-bengáli Nandigramban tüntetők csaptak össze a rendőrséggel, és többen életüket veszítették. A tüntetésre az után került sor, hogy a kormányzat egy értékes földterületet próbált megszerezni egy vezető indonéz konglomerátum, a Salim Group hatalmas befektetése számára. A kísérlet része volt a vezetés azon törekvéseinek, amelyek a térség gazdaságának meredek ívű fellendítésére irányultak, a többéves stagnálás után. A nandigrami tragikus események nyomán tüntetések törtek ki országszerte, az eset országos figyelmet kapott. Márciusban az államvezetésnek fel kellett függesztenie minden, újabb különleges gazdasági övezet létrehozására vonatkozó javaslatát. Mindezek ellenére, és a különleges gazdasági övezetek támogatóinak szerencséjére, Manmohan Singh miniszterelnök továbbra is kitart az övezetek létrehozása mellett. Elemzők véleménye szerint ennek köszönheti az elképzelés, hogy még nem tűnt el végleg a súlyosbodóban.

Belpolitika

A tartományi választások kedvezőtlenül alakultak az Indiai Nemzeti Kongresszus Párt (Congress (I), INC) számára. 2007 februárjában az Amarinder Singh által vezetett kormányzó párt elvesztette az országgyűlési választásokat Punjab tartományban, márciusban pedig a meggyilkolt miniszterelnök, Rajiv Gandhi fia, Rahul Gandhi küzdött hiába a győzelemért India legnépesebb államában, Uttar Pradesh-ben. Punjabban egy helyi politikai párt, a Shiromani Akali Dal és a Hindu Nacionalista Kabinet (Bharatiya Janata Party, BJP) koalíciója került hatalomra. Uttar Pradesh-ben az alsó kasztok érdekeit képviselő Bahujan Samaj Párt nyert, a felső kasztba tartozó Brahminok és az alsó kasztot alkotó Dalitok meghökkenítő koalíciójának

köszönhetően. Az uttar-pradeshi vereség különösen érzékenyen érintette a Kongresszus Pártot. Arra engedett következtetni, hogy a párt veszített népszerűségéből India északi tartományaiban, éppen a küszöbön álló, 2009-es választások előtt.

Veresége ellenére a Kongresszus Párt Rahul Gandhit nevezte ki főtitkárrá, remélve, hogy tőkét kovácsolhat a Gandhi név karizmájából. A cikk írója szerint mára a párt képtelen fenntartható választási programot létrehozni, világos irányvonalakat kínálni. Még a pártra az 1990-es évek elején oly jellemző gazdasági liberalizációs tervek is lankadnak, elsősorban a parlamenti partnerek, főleg a kommunisták, kompromisszumképtelensége miatt.

Társadalmi feszültségek

Noha a hindu-muszlim kapcsolatok a Kongresszus Párt vezette kormányzat időszakában jelentősen javultak, az országban más forrásokból származó társadalmi feszültségek is okoztak komoly gondokat. Ezek közül talán a legaggasztóbb az újkeletű, maoista irányvonalat képviselő, "terrorista" felkelés, a naxalite mozgalom, mely mára a közel 600 indiai kerületből mintegy 172-ben végzi tevékenységét. Andhra Pradesh, Chattisgarh, Jharkhand, Bihar és Orissza tartományok alkotják a legveszélyeztetettebb területet. A miniszterelnök nyilvánosan elismerte, hogy a naxalite mozgalom jelenti az országban a legkomolyabb belbiztonsági fenyegetést. Az ideológiai és osztályalapú felkelések újbóli fellángolásának pontos okai tisztázatlanok, mindazonáltal, a növekvő gazdasági egyenlőtlenségek, a tény, hogy az emberek egyre jobban tudatában vannak ezeknek az egyenlőtlenségeknek, a társadalmi és politikai jogok egyre mélyebb megismerése, valamint a kormányzatok meggyőződés nélküli fellépése a mozgalmakkal szemben, minden bizonnyal súlyosbította a helyzetet.

2007-ben a hindu-muszlim ellentétek nem okoztak komoly veszteségeket az országban, amikor azonban legalább három, eléggé befolyásos háttérrel rendelkező indiai muszlim férfi gyanúba keveredett egy, a skóciai Glasgow repülőtér elleni, végül kudarcba fulladt, robbantásos merénylet kitervelése kapcsán, az indiai hatóságok kénytelenek voltak átértékelni azt a kényelmes álláspontot, miszerint indiai muszlimok nem vesznek részt nemzetközi terroristahálózatokban.

Az év folyamán Indiát más indíttatású terrorcselekmények, többnyire robbantások tartották folyamatosan félelemben. Februárban az Indiát Pakisztánnal összekötő Samjhauta expresszen robbant bomba, 67 áldozatot követelve. A merényletre éppen egy nappal a pakisztáni külügyminiszter tervezett látogatása előtt került sor. A látogatás az események ellen-

re megtörtént, ezáltal jelezte az indiai vezetés: egyértelmű bizonyítékok nélkül nem vádolják Pakisztánt. A körülbelül 40 áldozatot követelő, és több mint kétszer ennyit megsebesítő, augusztusi, hyderabadi szimultán robbantásokkal az indiai hatóságok egy bangladesi terrorszervezet, a Harakat-ul-Jehad-e-Islam (Az Iszlám Szent Háborújának Mozgalma) tagjait hozták összefüggésbe. Ez természetesen tovább rontotta India és Banglades viszonyát, amit már amúgy is megtépáztak az illegális bevándorlásról, a kétoldalú kereskedelemről és a kisebb határkonfliktusokról zajló viták. 2007 októberében, a muszlim szent hónap, a ramadán végén Rajasztanban és Punjabban történt bombamerénylet. Ezek hátterében, a rendőrség szerint, egy, a közelgő indiai-pakisztáni kétoldalú tárgyalások zátonyra futását kívánó, dzsihád csoport áll. Az újságokban olyan feltételezések jelentek meg, amelyek szerint egy, Khalistan szik állam létrejöttéért küzdő, szik szeparatista szervezet is kapcsolatba hozható a robbantásokkal.

Terrorizmus szempontjából szintén veszélyeztetett terület Jammu-Kashmir tartomány, ahol 1989 óta megoldandó probléma egy etnikai- vallási konfliktus. Az utóbbi időben az erőszakos események száma csökkent az állam indiai fennhatóság alá tartozó részeiben, 2007 novemberében az indiai védelmi miniszter, A. K. Antony az erőszakos cselekmények 50 százalékos csökkenéséről nyilatkozott a szóban forgó területen. A szerencsés visszaesés több tényezőnek köszönhető: a kashmiri lakosság vesztett a felkelésbe vetett hitéből, harminc év után India továbbra sem mutat hajlandóságot a tartományból való kivonulásra, India felkeléssel szembenes taktikája fejlődött az évek során, az állam élén néhány éve demokratikusan megválasztott kormányzat áll, a felkelés pakisztáni támogatása megfogyatkozott és a felkelés fő szervezete, a Hizb-ul-Mujahideen (Mudzsahedinek Pártja, HUM), ami korábban széleskörű társadalmi támogatást élvezett, egyre jobban elszigetelődik. A felkelés végéről ugyan korai lenne még beszélni, de intenzitásának csökkenése egyértelmű.

Külkapcsolatok

USA Az Egyesült Államok és India kapcsolata ugrásszerűen fejlődött az elmúlt időszakban. A kapcsolat szívélyes maradt az olyan, állandóan felbukkanó, zavaró tényezők ellenére is, mint például India (szigorúan pragmatikus) fejlődő kapcsolata Iránnal. A stabilan növekvő kétoldalú kereskedelem, az egyre nagyobb számú amerikai befektetés és a diplomáciai és katonai kapcsolatok fejlődése tovább mélyíti az amerikai-indiai viszonyt. Újdelhi és Washington ezenkívül már elég hosszú ideje dolgozik egy, a polgári célú nukleáris energiáról szóló megállapodáson. A megállapodás elsősorban ellenzői Indiában a kommunista pártok, de a Hindu Nacionalis-

ta Kabinet és az ország atomenergia-szervezete sem pártolja az elképzelést, eltérő okokból kifolyólag. A megállapodás késlekedése egyértelműen viszsza veti a két ország viszonyát, de semmiképpen sem jelent helyrehozhatatlan szakadást a mára már meglehetősen erős kapcsolatban.

Kína India viszonya leghatalmasabb szomszédjával, a Kínai Népköztársasággal ellentmondásos. Miközben a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok egyre nagyobb teret nyernek, az alapvető diplomáciai kérdésekben nincs megegyezés. Megoldatlan probléma a határkonfliktus, és Kína rossz szemmel nézi az amerikai-indiai nukleáris megállapodást is.

Oroszország A hidegháború után kissé elhidegült orosz-indiai viszony az utóbbi években új erőre kapott. A rohamosan fejlődő amerikai-indiai kapcsolatok ellenére sok indiai politikus fogadta örömmel Oroszország nyitását India felé.

Pakisztán A 2007-es év hozott némi fejlődést a pakisztáni-indiai kapcsolatban, ami elsősorban annak volt köszönhető, hogy az indiai vezetés egyértelmű bizonyítékok nélkül nem volt hajlandó vádolni Pakisztánt bizonyos véres indiai robbantások kitervelésével. A kashmiri konfliktushoz hasonló, fontos kérdésekben azonban nem történt áttörés.

Burma Amikor 1988-ban a demokrácia visszaállításáért tüntető buddhista szerzetesek és diákok megmozdulását a burmai katonai rezsim erőszakkal nyomta el, India a tüntetők mellé állt. 2007-ben azonban az indiai vezetés nem csatlakozott a burmai katonai rezsim durva politikáját elítélő nagyhatalmakhoz. Ennek, a cikk szerzője szerint, alapvetően gazdasági oka van (India számít Burma jelentős földgáztartalékaira), illetve India nem szívesen adna fel az országban megszerzett befolyásából Kína javára.

Afganisztán Szintén olyan szomszédos ország, ahol Indiának létfontosságú érdekeltségei vannak, amelyek közül az egyik legfontosabb a pakisztáni befolyás fékentartása. Ennek érdekében India 2001 óta több mint 750 millió dollárt adományozott az országnak, támogatva az újjáépítést, és négy konzulátust is nyitott Afganisztán területén.

Irányvonalak és problémák

A cikk írója úgy véli, 2007 után a politikai elemzők továbbra is legalább négy alapvető, India jövőjét befolyásoló tényezőre összpontosítanak majd. Ezek közül az első az Egyesült Államok és India között létrehozandó, polgári célú nukleáris atomenergiáról szóló megállapodás, ami fontos indikátora a kormány életképességének, és ami minden bizonnyal jelentős hatással lesz a jövőbeli amerikai-indiai kapcsolatokra. Az elemzők figyelmének második fókuszpontja a naxalite mozgalom, néhány külföldi befektető ugyanis már kifejezte aggodalmát a fenyegetés miatt, amit a mozgalom

jelent. A harmadik tényező az ország gazdasági növekedésének fenntarthatósága az égbeszökő üzemanyagárak ellenére. A negyedik alapvető kérdés pedig az, képes lesz-e a kormány lendületesen továbbvinni a piac-orientált reformokat, ami létfontosságú a nagyléptékű gazdasági növekedés fenntartása szempontjából.

Noha függetlenségének 60. évében India sok területen sikeres, rengeteg kihívással kell még szembenéznie. A gazdasági növekedés, bár elismerésre méltó, nem leplezheti a tragikus tény: az ország lakosságának egynegyede továbbra is nyomorban él. A HIV/AIDS-fertőzöttek aránya a lakosság körében a 0,9 százalékhoz közelít. Jóval több, mint 200 millió indiai mára a középosztály biztos tagjává vált, ötből egy indiai gyermek mégis alultáplált. A könnyed diadalmármor, ami a politikai és a társadalmi elit sok tagját magával ragadta, tehát egyértelműen korai még.

Dézi Tímea

Mianmar, 2007: Fordulópont?

Thawngmung, Maung Ardeth – Myoe, Aung Maung: Myanmar in 2007: A Turning Point in the „Roadmap”? = Asian Survey, XLVIII. évfolyam, 2008. január/február, 1. szám, 13-19. p.

Ardeth Maung Thawngmung a politikatudományok adjunktusa (Massachusettsi Egyetem, Lowell). Maung Aung Myoe posztdoktori ösztöndíjas (Asia Research Institutes, Szingapúri Egyetem).

A mianmari katonai juntát világszerte elítélték a 2007. szeptemberi kormányellenes tüntetések brutális leveréséért. Az akkor fordulópontnak tűnő események ellenére, amelyek elősegítették a nagyobb mértékű nemzetközi beavatkozást, napjainkra a folyamatok visszatérni látszanak a "normális" kerékvágásba, azaz a katonai rezsime elutasít minden párbeszédet a fő ellenzéki párttal, és saját elképzelései alapján folytatja a politikai átalakulást.

Belpolitika

2007 januárjától kisebb, elszórt kormányellenes tüntetések törtek ki, részben állampolgári kezdeményezésre, részben a National League for Democracy (NLD), az 88 Generation Students szervezet, emberjogi csoportok, valamint munkajogi és AIDS-aktivisták szervezésében. Főként az 88 Ge-

neration Students kezdeményezett újfajta, jobban szervezett akciókat, ezek elsősorban nem közvetlenül magát a rezsime támadták, sokkal inkább nem-politikai kérdésekre, illetve a hatalmon lévő Állami Béke és Fejlődés Tanácsa (State Peace and Development Council, SPDC) káros vezetési stratégiáira koncentráltak. A nem közvetlenül a rezsime támadó stratégia egyik példája a White Expression, a Signature és az Open Heart szervezetek felszólítása, ami arra biztatta az állampolgárokat, hogy levélben írjanak az SPDC-nek az emelkedő élelmiszerárak, az áramellátás-korlátozások, a korrupció és az oktatás hozzáférhetetlensége által okozott problémákról. A Tuesday Prayer Group közös imákat szervezett a legfőbb ellenzéki vezető, Daw Aung San Suu Kyi szabadon engedéséért. A Sunday kampány aktivistái pedig politikai foglyok családjait látogatva fejezték ki szolidaritásukat.

A hatalom válasza az akciókra változó volt: egyes aktivistákat és kormányellenes tevékenységgel vádolt személyeket kihallgattak, megfélemlítettek, őrizetbe vettek. Másokat csak akkor engedtek szabadon, ha ígéretet tettek, nem vesznek többé részt hasonló megmozdulásokban. A kormány azonban alapvetően az SPDC-t támogató szervezeteket, például a Union Solidarity and Development Association (USDA) és a Son Arr Shint (National Force Corps, nemzeti hatalmi alakulat - a ford.) vetette be az ellenzék ellen, illetve a kormány támogatottságának bizonyításához.

2007 februárjában külső, gazdasági nyomásra (a burmai áruk külföldi bojkottjának elkerülése érdekében) a kormány megegyezést írt alá a Nemzetközi Munkajogi Szervezettel (International Labor Organisation, ILO). A megegyezés egy, a kényszermunka áldozatainak sérelmeit orvosló rendszert állított fel. Májusban az SPDC 24 nonprofit szervezet (non governmental organisation, NGO) regisztrációjának meghosszabbítását tagadta meg. Ugyanabban a hónapban a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (International Committee of the Red Cross, ICRC), a mianmari kormány által kiszabott megszorítások megnövekedésére hivatkozva, bezárta Mon és Shan állambeli területi képviselőit. A Vöröskereszt és az SPDC viszonya Jakob Kellenberger, az ICRC igazgatójának júliusi nyilatkozata után vált feszültté. Kellenberger a nyilatkozatban nyíltan bírálta a kormányt civilek és fogvatartottak ellen elkövetett túlkapásokért. 2007. folyamán az SPDC folyamatos kísérleteket tett a kevés megmaradt fegyveres helyi ellenállás szervezeteinek felszámolására.

Zavargások és ellenlépések

2007 augusztusában a mianmari kormány előzetes figyelmeztetés nélkül megemelte a hivatalos üzemanyagárakat. A megfontolt, mégis elszámított